

Kerstin Strandberg: ”Ett par från Stjärnfallsvägen”

Publicerad 2015-02-06 09:42

En mästare av beskrivna ögonblick. Hos Kerstin Strandberg skrattar kvinnorna ”himla jättelyckligt” med gråten i halsen. Ulrika Milles läser en ny roman av en författare vars arroganta och hjärtskärande berättarstil gör henne alldeles lugn.

Virginia är tillbaka!

Hon är ena halvan i Kerstin Strandbergs par med adress Stjärnfallsvägen, men en läsare bekant med Strandbergs universum känner igen henne från många håll i författarskapet.

Virginia har haft många namn och egenskaper. Ett mönster finns: hon är nästan alltid en dotter med en förlorad mor, eller en förlorad mamma som söker sitt borttappade liv. Hon utvecklas och bleknar om vartannat i en lång berättelse om mörknande sorg.

Nu är Virginia en byggnadsingenjör ”med inriktning betong” och gift med David som är en inte så framgångsrik frilansjournalist. De befinner sig i det som brukar kallas den tredje åldern, barnen har blivit vackra vuxna, de är ännu inte sjuka och beroende. De går på Ingalills gymnastik för att hålla sig i trim, men det som tränas mest är Virginias sinne för berättelser.

Men vänta, jag slarvar och blandar ihop. Virginia och David går inte på gympan, det är berättaren som gör det.

Hon som fått i uppdrag, vilket hon ser som en ynnest, att berätta om betongingenjören Virginia för dem som vill lyssna i bastumörkret. Berättaren som är en så tydlig Strandbergsk röst, som brukar sitt trollspö för att ge liv åt de brottstycken och rykten som når oss om andras liv, som spinner röda trådar och genomgående mönster. Men som vet mer än de flesta om fiktionens faror, och självförtroendet en konstnär måste ha. Rösten kallar sig ”berättelsernas modiga brandsoldat”.

Men jag slarvar igen. Virginia och David har ju varit med i sällskapet som sportar på fritiden med Ingalill som ledare, för att inte rasa ihop när benskörhet och lagrade sorgsenheter dyker upp i livets sista avdelning. Men de har försvunnit, vart?, och berättaren försöker spegla deras liv.

Kerstin Strandberg är svensk litteraturs mästare i att beskriva ögonblicken eller åren av övervägande för att få det riktigt när man tar sig rätten att gestalta andras liv. För ingen mänsklig identitet är en ö: vi påverkas av andras blickar på oss, och ingår i en stor föränderlig väv av berättelser. Ett psykiskt www, kännbart bara för den som vågar koppla upp sig.

Hon har beskrivit kulturmannaelitens nedlåtenhet mot kvinnliga författare i den klassiska ”Skriv Kerstin skriv” (1978), prestationsjävulen som jagat henne, och genom romaner om en häftig livslång övergivenhet förfinat en ironisk ton. Och hon har alltid blandat in pengars betydelse i texterna om skrivandet. Både som en marxistisk realitet – värdet av det obetalda – och som bild av

en känslökalkyl.

Därför är denna krävande, roliga roman också en filmiskt suggestiv och absurd historia om ekonomi, och hur man förlorar om man är en drömmare med tankarna på annat än den snålhet och girighet kapitalismen kräver.

I botten finns en förlust som sprider sig från ett bedrägeri. En syster i Davids familj lyckas lura till sig ett fadersarv genom att förtala sin syster som oäkta, halv. När Virginia och David reser till Amerika för att träffa släkten som finns kvar, någon gång på 1980-talet, blir världens krav nästan övermäktiga. Där ropar löpsedlarna "Så här ska du göra för att ta bort allt fult du har."

Men David är "försynt" och Virginia, som kan allt om hårda material, är inte van att vara mjuk eller synlig. Hon skyler sig i bastun, hon vänder sig bort innan andra gör det. Och när hon möter Davids moster som aska i en urna, är det mest av allt en bild för det stumma. Nu går inget att säga längre: "Vad har det blivit av oss?"

Det här är alltså än en gång historien om hur man kan försöka skriva berättelsen om det som gått sönder, hur man som kvinnlig författare gör modernistiska piruetter med sin konst för att inte definieras som fel kvinna med ointressanta erfarenheter. Som ett sätt att dölja både sin hybris och sin sorg. Berättaren vill skildra "det allra största", komplett med gudar och snilleblixtar, men slutar med att berätta om "det obetydliga".

Det är ett trick förstås, för det obetydliga visar sig handla om dem som levat och älskat, men ändå plågas av frågan "vad har det blivit av oss?".

Sådana berättelser är svåra att skapa. Gäller i "synnerhet de som handlar om brist på kärlek. Dem måste man alltid bygga om."

Men Kerstin Strandberg har gjort det förut. Så återkommer i slutet modern som dör i förlossningspsykos, och liksom i Strandbergs debutroman under namnet Elsa-Sola. Det är romanens, och författarskapets urbild. Att detta kan ingen skaparkraft och inga gudar upphäva.

Ett helt liv har gått, och berättaren betraktar sin spegelbild: "Jag såg en bild av hur jag och andra gamla kvinnor satt och stickade och att vi alla i hemlighet var drabbade av Gamla kvinnors skaparångest...vi var alla uråldriga sibyllor i den sista delen av livet" som sticker på den stora livsberättelsen: "något randigt underbart".

Där är berättarrösten: spefullt troskyldig. Knivskarp. Det är i hennes böcker som kvinnor till slut skrattar "himla jättelyckligt" och man hör att det finns gråt under.

Faktiskt, ingen kan som Kerstin Strandberg skriva arrogant och hjärtskärande, på samma gång blanda anekdoter med blytungta bilder och gäcka läsaren igen och igen. Allt blir därmed mycket osäkert, och det gör mig lugn.

Ulrika Milles

litteratur@dn.se